

Hrvatska je opravdano postala kočničar Srbiji

Zastupnici u Europskom parlamentu misle da su postigli uspjeh jer se sada govori o srpskom zakonu po kojem Srbija sudi svima za ratne zločine

PIŠE

AUGUSTIN PALOKAJ

UHrvatskoj postoji konsenzus između Vlade i oporbenog HDZ-a o tome da je zakon Srbije o nadležnosti njihovih državnih tijela za suđenje za ratne zločine neprihvatljiv, da krši načela pravne sigurnosti, nemiješanja u unutarnja pitanja i da je kao takav neprihvatljiv. Da će Hrvatska biti čvrsta u svojem inzistiranju na tome da Srbija promijeni taj zakon, prije nekoliko je dana jamčio premijer Zoran Milanović, a nekoliko puta o tome je govorio i ministar pravosuđa Orsat Miljenić. S druge strane, zastupnici oporbenog HDZ-a u Europskom parlamentu predložili su amandman na izvještaj o Srbiji u kojem traže da joj se izmjena tog zakona postavi kao uvjet za otvaranje poglavlja o pravosuđu. Dakle, nema sumnje da su u Hrvatskoj uvjereni da su u pravu i da Srbija s tim zakonom ne može napredovati na putu prema EU.

Tako je promjena ovog zakona postala prva ozbiljna točka u procesu pristupa Srbije prema EU u kojoj se Hrvatska pojavila kao mogući kočničar. A mnogi su, ne samo u Srbiji nego i u drugim državama EU, samo čekali da vide što će to Hrvatska koristiti kako bi Srbiji postavila prepreke. Ako se vratimo na vrijeme kada je Hrvatska pregovarala o svojem članstvu u EU, upravo zbog problema koje je u tom procesu pravila Slovenija mnogi su europski diplomati govorili: "Gledajte što vam rade Slovenci. Što ćete vi tek raditi Srbiji?" I tada se rodila ideja tadašnjeg povjerenika Štefana Fülea da se od Hrvatske traži preuzimanje obveze da neće ometati susjede na njihovu putu prema EU zbog bilateralnih sporova. I to je Hrvatska učinila putem saborske izjave, koja ima samo politički značaj, a kojom je obećala da će promicati europske vrijednosti u susjedstvu i pomagati susjedima na njihovu putu prema EU. I sada je Hrvatska u Bruxellesu ostala neshvaćena. Skupina zastupnika iz HDZ-a nije uspjela za svoj

Stav je Hrvatske i njenih zastupnika u Europarlamentu da ovo pitanje nije bilateralno

amandman dobiti potporu niti u redovima vlastite političke skupine. Dobili su poruku da se put neke države prema EU, u ovom slučaju Srbije, ne smije opterećivati bilateralnim pitanjima. Čak su neki otišli toliko daleko da su poručili da je od rata prošlo više od dvadeset godina te da sve treba zaboraviti. Nije bolje prošla ni naša diplomacija. I tako se došlo do situacije u kojoj se ogromnom većinom odbijaju amandmani hrvatskih zastupnika u Europskom parlamentu kojima se traži pritisak na Srbiju da izmijeni za nas sporni zakon, a da diplomati drugih država članica poručuju da niti ne pokušamo to pitanje staviti na dnevni red na nekoj višoj razini u Vijeću. A Europska komisija je po tom pitanju jasno stala na stranu Srbije. Rijetko se tko može sjetiti da je neki službenik Europske komisije tijekom obraćanja predsjedavajućem u raspravi u Europskom parlamentu koristio izraz "Let me be crystal clear" (u prijevodu: Da budem kristalno jasan), kao što se obratio Simon Mordue, direktor za strategiju proširenja u Europskoj komisiji Andreju Plenkoviću, potpredsjedniku vanjskopolitičkog

odбора u Europskom parlamentu poručivši da Komisiji ne pada na pamet tražiti od Srbije izmjenu nekog zakona kakve imaju i druge države članice. Plenković mu nije ostao dužan te mu poručio da "ne može mješati voće i povrće, nego da Komisija mora bolje proučiti ovaj problem".

Ako Hrvatska doista misli da je u pravu, ako je odlučna u svojoj namjeri, onda se svi koji to misle trebaju ozbiljnije i aktivnije uključiti u napore da u to uvjere i naše partnere, od zastupnika u Europskom parlamentu, predstavnika drugih država članica u Vijeću do birokrata u Europskoj komisiji. Očito je da do sada ni zastupnici u Europskom parlamentu, ni diplomati nisu dobro odradili posao. U istovri-

Plenković nije ostao dužan Mordueu te mu je poručio da 'Komisija mora bolje proučiti problem sa Srbijom'

jeme Srbija je, kako su nam rekli neki predstavnici drugih država, uspjela njih uvjeriti da to što traži Hrvatska nema smisla jer je zakon Srbije isti kao onaj koje imaju Belgija, Danska, Nizozemska i druge države članice EU. Doslovno takav argument koristio je i predstavnik Europske komisije tijekom rasprave o Srbiji u Europskom parlamentu. Sada naši predstavnici u EP-u i Vlada moraju pokazati da su ozbiljni u ovom pitanju i da to nije bilo samo jedna od tema za unutarnje prepucavanje u Hrvatskoj. Zastupnici u Europskom parlamentu misle da su ipak postigli neki uspjeh jer se sada o toj temi govori. Međutim, zasad se uglavnom govori o toj temi kao o nečemu što Hrvatska koristi za postavljanje prepreka Srbiji.

Problem se treba pokušati riješiti najprije bilateralnom suradnjom sa Srbijom. To je moguće ako postoji interes. Srbija je tako daleko od članstva u EU da je možda sada prerano da EU od nje traži za nju teške odluke.

Stajalište je Hrvatske da ovo pitanje nije bilateralno jer se radi o međunarodnom pravu i o pravnoj nesigurnosti koju Srbija izaziva među građanima susjednih država jer si je dala za pravo da im može suditi za djela počinjena izvan Srbije. Ako su naši zastupnici i diplomati uspjeli stvoriti interes za tu temu, a djelomično jesu, sada trebaju argumentima uvjeriti partnere i dobiti potporu za to. Za Hrvatsku rat nije samo stvar prošlosti, jer rane su još svježije, a broj nestalih čija sudbina nije utvrđena još je velik. Zato se uspjehom može smatrati i usvajanje amandmana na izvještaj o Srbiji kojima se od nje traži da učini više na otkrivanju sudbine nestalih.

Ako Hrvatska misli da je njen stav ispravan, čak i ako ne dobije potporu drugih, ona može u Vijeću blokirati otvaranje poglavlja o pravosuđu bez obzira na to pristaje li Europska komisija odrediti nešto kao mjerilo za otvaranje ili ne. Međutim, takav postupak Hrvatske ne bi bio primjeren te je zato važno da naši političari više rade, a manje daju velike izjave samo zbog domaće javnosti. ●